

Analiza osnovnih makroekonomskih pokazatelja u Republici Hrvatskoj u periodu od 2000. do 2020. godine.

Jurica, Nikša

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:662506>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-27**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET U RIJECI

NIKŠA JURICA

**ANALIZA OSNOVNIH MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ
U PERIODU OD 2000. DO 2020. GODINE**

ZAVRŠNI RAD

RIJEKA, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET U RIJECI

**ANALIZA OSNOVNIH MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ OD 2000. DO 2020. GODINE
ANALYSIS OF BASIC MACROECONOMIC INDICATORS IN THE
REPUBLIC OF CROATIA FROM 2000 TO 2020
ZAVRŠNI RAD**

Kolegij: Osnove ekonomije

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ana Perić Hadžić

Student: Nikša Jurica

Studijski smjer: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0336004734

Rijeka, kolovoz 2021.

Student: Nikša Jurica

Studijski program: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG:0336004734

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI ZAVRŠNOG RADA

Kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom ANALIZA OSNOVNIH MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U REPUBLICI HRVATSKOJ U PERIODU OD 2000. DO 2020. GODINE izradio samostalno pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Ana Perić Hadžić.

U radu sam primijenio metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristio literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo u završnom radu na uobičajen, standardan način citirao sam i povezo/la s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Suglasan sam s trajnom pohranom završnog rada u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci te Nacionalnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Za navedeni rad dozvoljavam sljedeće pravo i razinu pristupa mrežnog objavljivanja:

(zaokružiti jedan ponuđeni odgovor)

- a) rad u otvorenom pristupu
- b) pristup svim korisnicima sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- c) pristup korisnicima matične ustanove
- d) rad nije dostupan

Student

Nikša Jurica

SAŽETAK

U ovom će se radu analizirati osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske u razdoblju između 2000. i 2020. godine. Analizom povećeg broja indikatora pratit će se ekonomski i gospodarski razvoj države te pojašnjavati trendovi koji su uočeni iz dostupnih podataka. Ekspanziju Hrvatskog gospodarstva analizirat će se kroz usporedbe s drugim državama kao i samom Europskom unijom kako bi analizirani podatci prikazali što točniju sliku. Podatci jasno pokazuju značajne posljedice koje je globalna ekonomska kriza ostavila na gospodarstvo države koje je tada bilo u snažnom rastu. Potom je cijelu Europu i svijet obilježilo razdoblje oporavka od krize te se brzina oporavka kao značajan faktor daljnjeg razvoja gospodarstva analizira i uspoređuje s ostatkom Europe. Sami kraj promatranog razdoblja obilježila je nova kriza, kako zdravstvena tako i ekonomska. Analizirat će se utjecaj korona virusa na gospodarstvo Hrvatske te će se pokazati razlike u kretanjima pojedinih pokazatelja u odnosu na prvu krizu koji su čak bilježili rast u vremenu značajnog pada BDP-a.

Ključne riječi: makroekonomija, gospodarstvo, makroekonomski indikatori, gospodarski rast Republike Hrvatske

SUMMARY

This paper will analyze the basic macroeconomic indicators of the Republic of Croatia in the period between the year 2000 and 2020. The analysis of a number of indicators will provide an insight into the economic development of the country and explain the trends observed from the available data. The expansion of the Croatian economy will be analyzed through comparisons with other countries as well as the European Union itself in order to present the analyzed data as accurately as possible. The data clearly show the significant consequences that the global economic crisis has left on the economy of the country, which was growing strongly at the time. Then the period of recovery commenced for whole of Europe and the world . The speed of recovery as a significant factor in the further development of the economy is analyzed and compared with the rest of Europe. The very end of the observed period was marked by a new crisis, with both health and economic consequences. The impact of the coronavirus on the Croatian economy will be analyzed, and

differences in the movements of individual macroeconomic indicators in relation to the first crisis will be shown, which even recorded growth at a time of a significant decline in GDP.

Key Words: macroeconomics, economy, macroeconomic indicators, economic growth of the Republic of Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. OSNOVNI POJMOVI MAKROEKONOMIJE	4
3. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U EUROPSKOJ UNIJI U PERIODU OD 2000 DO 2020. GODINE	6
3.1. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD EUROPSKE UNIJE	6
3.2. VANJSKA TRGOVINA EUROPSKE	8
3.3. ZAPOSLENOST U EUROPSKOJ UNIJI	9
3.4. OSTALI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI	10
4. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ U PERIODU OD 2000. DO 2020. GODINE	11
4.1. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD U REPUBLICI	11
4.2. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD PO STANOVNIKU U REPUBLICI HRVATSKOJ	14
4.3. DUG OPĆE DRŽAVE	19
4.4. ROBNA RAZMJENA S INOZEMSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE	22
4.4.1. Uvoz Republike Hrvatske	23
4.4.3. Bilanca robne razmjene Republike Hrvatske	26
4.5. ZAPOSLENOST I PLAĆE U REPUBLICI HRVATSKOJ	27
4.5.1. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj	27
4.5.2. Plaće u Republici Hrvatskoj	29
4.6. STOPA INFLACIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ	31
4.7. BRUTO MEĐUNARODNE PRIČUVE REPUBLIKE HRVATSKE	32
4.8. DEVIZNI TEČAJ KUNE	34
4.9. BROJ NOĆENJA TURISTA	35
5. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	40
POPIS TABLICA	44
POPIS GRAFIKONA	44

1. UVOD

Važnost ekonomske razvijenosti za državu i njene stanovnike same su po sebi jasne. Veća kvaliteta života, dostupnost različitih sadržaja i usluga, tehnološka razvijenost i sve ostale blagodati koje uživaju razvijene države baziraju se na ekonomskom razvoju. Tako su odrednice koje društvo čine razvijenim gotovo u potpunosti ekonomske. Upravo iz razvijene ekonomije proizlaze i sve ostale prednosti karakteristične za razvijena društva.

Analizom osnovnih makroekonomskih pokazatelja može se odrediti stupanj razvijenosti pojedine države i kroz različite instrumente monetarne politike djelovati na te pokazatelje u svrhu poboljšanja ekonomskog ozračja, a samim time i sveukupnog životnog standarda. Stoga je upravo proučavanje i unaprjeđenje spomenutih parametara jedan od ključnih iskoraka ka razvijenijem društvu.

Predmet ovoga rada su osnovni makroekonomski pojmovi. Oni će se definirati te će se objasniti njihov značaj za cjelokupnu ekonomiju društva. Poseban naglasak stavit će se na kretanje osnovnih makroekonomskih pokazatelja u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine. Objasnit će se trendovi kretanja pojedinih pokazatelja kao i njihovi uzroci, bilo na domaćem ili stranom tržištu. Osim osnovnih makroekonomskih pokazatelja bit će govora i o pojedinim gospodarskim aktivnostima u državi. S obzirom na važnost turizma na cjelokupno gospodarstvo upravo će se turistička djelatnost, konkretnije broj noćenja turista, uzeti kao najrelevantniji kriterij.

Cilj rada je kroz analizu kretanje osnovnih makroekonomskih pokazatelja, ponajprije onih koji se odnose na Republiku Hrvatsku, steći uvid u stanje gospodarstva u državi. Praćenjem kretanja spomenutih pokazatelja kroz duže razdoblje dobit će se uvid u razvoj gospodarstva u promatranom vremenskom periodu. Osim toga pokušat će se pozicionirati Republiku Hrvatsku u odnosu na relevantne europske države kao i usporediti pojedine aspekte s cjelokupnom Europskom unijom u svrhu dobivanja što šire i jasnije slike o značaju i razvijenosti hrvatskog gospodarstva.

Pri izradi rada oslanjat će se na relevantnu znanstvenu literaturu koja se odnosi na različita područja interesa makroekonomije. Proučit će se i potom vrednovati velika količina relevantne literature kako bi se odabralo najrelevantniju među njom.

S obzirom na prirodu rada prikupit će se i velika količina statističkih podataka vezanih uz temu. Selektirat će se isključivo najrelevantniji statistički podatci koji će se potom obraditi koristeći pojedine kvantitativne metode analize podataka.

Rad je u svojoj cijelosti podijeljen na pet manjih cjelina dok je sama tema razrađena kroz tri poglavlja. Temi se pristupa općenito te se postepeno dolazi do specifičnog područja analize. Tako se u prvom poglavlju razrade govori o osnovnim makroekonomskim pojmovima te ih se definira i pojašnjava. Nakon toga, u drugom dijelu razrade, ukratko se prikazuje gospodarsko stanje Europske unije kroz prikaz nekolicine makroekonomskih pokazatelja od 2000. do 2020. godine. Posljednje poglavlje razrade u potpunosti je posvećeno području analize te se detaljno proučavaju i opisuju značajni parametri za stanje gospodarstva Republike Hrvatske.

2. OSNOVNI POJMOVI MAKROEKONOMIJE

Makroekonomiju se može definirati, što i njeno samo ime čini, kao makro aspekt ekonomije. Preciznije makroekonomija proučava rezultate gospodarstva u cjelini odnosno određuje ukupne količine u ekonomiji.¹ S obzirom na široku leću koja se primjenjuje u makroekonomiji najčešće su predmet njena izučavanja upravo države te, manje često, velika poduzeća.

Osnovni makroekonomski pokazatelji raznoliki su indikatori čijim proučavanjem možemo analizirati položaj i razvoj pojedinog entiteta, bilo da je riječ o državi, poduzeću ili nekom drugom obliku udruženja.

Među makroekonomskim pokazateljima svakako prednjače²

1. bruto društveni proizvod,
2. bruto društveni proizvod po stanovniku,
3. realna promjena bruto društvenog proizvoda,
4. javni odnosno inozemni dug,
5. godišnja stopa inflacije,
6. izvoz roba i usluga,
7. bruto međunarodne pričuve,
8. devizni tečaj nacionalne valute,
9. dug opće države i
10. stopa zaposlenosti.

Najvažniji i najčešće korišteni u spomenutoj skupini je bruto društveni proizvod. Poznatiiji pod kraticom BDP, bruto društveni proizvod označava ukupnu vrijednost svih proizvoda i usluga proizvedenih unutar neke države u određenom vremenskom periodu. Najčešće referentno vrijeme je kalendarska godina.³

Usko vezan uz BDP je bruto društveni proizvod po stanovniku ili skraćeno BDP *per capita*. Dobiva se kada se ukupni BDP neke države podijeli s brojem njenih žitelja te se smatra dobrim pokazateljem količine novca kojom raspolaže prosječni državljanin.

¹ Black J i suradnici., A Dictionary of Economics, 4. izdanje, Oxford University Press, Oxford, 2012., macroeconomics

² <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori> (19.7.2021.)

³ Black J i suradnici., A Dictionary of Economics, 4. izdanje, Oxford University Press, Oxford, 2012., GDP

Javni dug države može se definirati kao akumulirana novčana ili kreditna sredstva koja od vlada neke države potražuju zajmodavci. Kada se vlada zadužuje kod zajmodavaca unutar vlastite države govorimo o unutarnjem javnom dugu dok je dug vanjski kada su zajmodavci stranci.⁴

Još jedan raširen ekonomski pojam je i inflacije. Ona izražava tendenciju općeg povećanja cijena, bilo proizvoda ili usluga. Samim time ujedno se smanjuje i kupovna moć građana s obzirom na to da se za istu količinu novaca može kupiti manja količina proizvoda.⁵

Međunarodne su pričuve, prema definiciji Međunarodnoga monetarnog fonda, inozemna imovina pod kontrolom monetarne vlasti u svrhu izravnog financiranja neravnoteže u bilanci plaćanja kao i neizravnog reguliranja neravnoteže putem intervencija na deviznom tržištu u svrhu utjecaja na tečaj. Struktura međunarodnih pričuva pojedinih država razlikuje se, a pričuve se mogu sastojati od inozemnih sredstava plaćanja u gotovini, deviznih depozita, zlata, inozemnih vrijednosnica i prava posebnog vučenja Međunarodnog monetarnog fonda.⁶

Devizni tečaj jest cijena jedne jedinice strane valute izražena brojem jedinica domaće valute. On pokazuje koliko jedinica domaće valute treba platiti za jednu jedinicu strane valute.⁷

⁴ Ibidem., public debt

⁵ <http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/inflacija.html> (20.7.2021.)

⁶ <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/međunarodne-pricuve/meunarodne-pricuve-rh> (20.7.2021.)

⁷ Mečev D., Izbor režima deviznog tečaja, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, vol. 3., no 1., 2012., str. 61-69, online: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=124186 (20.7.2021.)

3. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U EUROPSKOJ UNIJI U PERIODU OD 2000 DO 2020. GODINE

Kako bi podrobnije analizirali makroekonomske pokazatelje u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine važno je shvatiti kontekst u kojem se kretanja tih osnovnih pokazatelja odvijaju. S obzirom na okruženje u kojemu se Republika Hrvatska nalazi najbolji pokazatelj spomenutog konteksta je gospodarska situacija u Europi u istom razdoblju. Analizom makroekonomskih pokazatelja cjelokupne Europske unije dobivamo uvid u stanje ostalih, manje i više usporedivih, gospodarstava Europe kao i ekonomsku klimu u neposrednoj blizini Hrvatske. Uzimajući u obzir te podatke može se točnije vrednovati rezultate Republike Hrvatske koji su značajniji kada ih se promatra u odnosu na druge zemlje nego kada se podatci proučavaju u vakuumu.

3.1. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD EUROPSKE UNIJE

Najučestalije korišten pokazatelj gospodarske snage je bruto društveni proizvod. On najzornije prikazuje gospodarsku aktivnost i vrijednost koje pojedino gospodarstvo generira. U ovom će slučaju promatrano biti cjelokupno gospodarstvo Europske unije, to jest njezinih aktualnih 27 članica u trenutku pisanja rada.

Tablica 1. Bruto društveni proizvod Europske unije između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura

Godina	BDP EU
2000.	7 869 225,3
2001.	8 241 554,3
2002.	8 538 560,6
2003.	8 767 222,2
2004.	9 167 184
2005.	9 560 022,8
2006.	10 111 531,3
2007.	10 737 759,7
2008.	11 082 841,0
2009.	10 584 885,6
2010.	10 976 987,3
2011.	11 322 543,7
2012.	11 388 927,1
2013.	11 516 913,6
2014.	11 781 425,6
2015.	12 211 489,6
2016.	12 550 228,4
2017.	13 066 293,5
2018.	13 519 807,1
2019.	13 983 467,2
2020.	13 348 749

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.))

Kretanje BDP-a Europske unije u ovom razdoblju može se podijeliti u četiri faze. Prva je faza između 2000. i 2007. godine kada bilježimo rast BDP-a između 1 i 3%.

Nakon toga slijedi razdoblje ekonomske krize koja je pogodila cijeli svijet. Ona je značajno utjecala i na BDP Europske unije te 2008. godine bilježimo njegov pad od 4% odnosno 500 milijardi eura. Iako je BDP cjelokupne Europske unije porastao već naredne godine određen broj njenih sadašnjih članica, među kojima je i Hrvatska, bilježile su višegodišnji negativan trend kretanja BDP-a.

Potom slijedi razdoblje oporavka u kojem se bilježi rast od oko 2% godišnje. Gotovo sve države članice od 2014. do 2019. godine bilježe rast bruto društvenog proizvoda.

2020. godine svijet je pogodila još jedna kriza, ovoga puta zdravstvena. Međutim njene reprekusije osjetile su se u svim aspektima društva. Tako je uslijed pandemije koronavirusa na nekoliko mjeseci gotovo u potpunosti obustavljena gospodarstva aktivnost kada su, u pokušaju obuzdavanja širenja virusa, europske zemlje masovno restriktirale kretanje. U spomenutoj godini BDP je na razini Europske unije pao za 64 milijarde eura u odnosu na 2019. godinu.

3.2. VANJSKA TRGOVINA EUROPSKE

Istovremeno Europska se unija isprofilirala u jednu od vodećih trgovačkih sila na svijetu. Najčešći poslovni partneri Unije su SAD, Kina i Švicarska s kojima se trgovačke veze kontinuirano produbljuju. Tako je udio trgovine Europske unije s Kinom između 2008. i 2018. godine narastao s 9 na 12% ukupne trgovine dok je postotak trgovine s SAD-om u istom razdoblju narastao s 18 na 21%.⁸

Tablica 2. Bilanca uvoza i izvoza dobara i usluga Europske unije u milijunima eura

Godina	Bilanca
2000.	63 435, 1
2001.	122 401, 5
2002.	202 024, 4
2003.	169 086, 7
2004.	194 896, 1
2005.	153 845, 7
2006.	126 119, 3
2007.	138 350, 6
2008.	97 103, 4
2009.	177 968, 2
2010.	175 849, 3
2011.	191 725, 5
2012.	326 906, 4
2013.	404 520, 1
2014.	445 298, 1
2015.	535 368, 1
2016.	550 265, 7
2017.	557 530, 8
2018.	525 860, 8
2019.	490 662, 3
2020.	508 669, 3

Izradio autor na temelju podatak s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.))

Iz tablice se jasno vidi snaga Europske unije kao jednog od najvažnijih igrača u svjetskoj trgovini. Kroz cijelo razdoblje obuhvaćeno tablicom Europska unija bilježi suficit u trgovini robom i uslugama što znači da je izvoz bio veći od uvoza. Nakon značajnog porasta spomenutog suficita u prve tri godine uslijedilo je razdoblje fluktuacije sve do 2007. godine. Iako je Europska unija svake godine značajno više izvozila nego uvozila iznos suficita varirao je iz godine u godinu.

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/european_economy_2019/trad/hr/hr/bloc-1b.html?lang=hr (20.7.2021.)

Značajan pad zabilježen je 2008. godine uslijed globalne ekonomske krize kada iznos suficita iznosi nešto više od 97 milijardi eura. Već iduće godine on ponovo raste na razine između 2003. i 2007. godine te se tu zadržava sve do 2012. godine.

Tada dolazi do velikog rasta suficita te se on sa 191, 725 milijarde eura penje na čak 326, 906 milijardi, porast od čak 70%. Razlog tome je suficit koji je ostvaren u izvozu robe, komponenta koja je između 2000. i 2012. godine konstantno bilježila deficit.⁹ Sve većim povećanjem suficita u izvozu roba u kombinaciji sa značajnim suficitom koji Europska unija bilježi u izvozu usluga koji je zabilježen u cijelom razdoblju od 2000. do 2020. godine ukupna bilanca bilježi rekordne vrijednosti suficita. Tako je 2017. godine suficit u vanjskoj razmjeni roba i usluga iznosio čak 557, 531 milijardi eura. Iako nakon rekordne godine možemo vidjeti smanjenje iznosa suficita Europska unija i dalje svake bilježi značajnu dobit u vanjskotrgovinskoj bilanci te se on u posljednjim godinama promatranog razdoblja kreće oko 500 milijardi eura.

3.3. ZAPOSLENOST U EUROPSKOJ UNIJI

Važna komponenta razvoja gospodarstva Europske unije stopa je zaposlenost među cjelokupnim stanovništvom. Taj broj se od 2000. do 2020. godine vidno povećao. Tako je među radno sposobnim stanovništvom Unije, odnosno građanima između 15 i 64 godine, 2000. godine zaposleno bilo njih 61% te se do 2020. godine udio popeo na 67,7%.¹⁰

Međutim rast stope nije bio pravocrtan. Tako je zaposlenost s početnih, već spomenutih, 61% rasla sve do 64,8% koliko je dosegnuto 2008. godine. Tada slijedi globalna ekonomska kriza koja ima izuzetno negativan utjecaj na zaposlenost. Tako je diljem svijeta oko 22 milijuna ljudi izgubilo posao u 2008. i 2009. godini¹¹, a taj val neizbježno je zahvatio i Europsku uniju. 2009. postotak zaposlenosti pao je za preko jedan posto, a oporavak je trajao nekoliko godina. Tek 2014. godine vidljiv je relativno značajan porast zaposlenih, a naredne 2015. godine Europska unija dolazi na stopu zaposlenosti koja je na razini pretkriznih godina (iako je stopa zaposlenosti i dalje bila nešto manja nego prije globalne ekonomske krize).

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/european_economy_2019/trad/hr_hr/bloc-1b.html?lang=hr (20.7.2021.)

¹⁰ <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (22.7.2021.)

¹¹ <https://www.cnbc.com/2020/03/19/nearly-25-million-jobs-could-be-lost-globally-due-to-the-coronavirus.html> (22.7.2021.)

Nakon 2015. godine dolazi do snažnog rasta broja zaposlenih, a trend se nastavlja sve do 2019. godine. U tom razdoblju zaposlenost je narasla za nešto više od 3% te dohvaća 68,5% stanovnika. 2020. godine pod utjecajem još jedne krize, one uzrokovane koronavirusom, zaposlenost ponovo pada te iznosi 67,7%¹²

3.4. OSTALI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Jedan od najvažnijih makroekonomskih pokazatelja svakako je stopa inflacije. U razdoblju od 2001. do 2007. stopa inflacije u EU bilježila je vrijednost od oko 2%. U narednom, kriznom razdoblju od 2008. do 2011. zabilježene su veće promjene stope inflacije iz godine u godinu. Tako je 2008. godine stopa inflacije narasla za 3,7% dok je već sljedeće godine taj rast bio za svega 0,8%. Nakon razdoblja fluktuacije stopa inflacije postupno se smanjivala s 2,9% u 2011. na 0,1% u 2015. godini. Sljedeće je godine zabilježeno malo veće povećanje od 0,2%, a do 2020. godine stopa inflacije kreće se oko 1,5%. Posljednje promatrane godine ona, kao posljedica obustavljanja ekonomske aktivnosti za vrijeme krize, pada na 0,7%.¹³

Važan čimbenik, poglavito u vanjskoj trgovini Europske unije, je i snaga njene valute. U odnosu na britansku funtu euro je ojačao pa u 2020. godini za 1 euro možemo dobiti 0,89 funti dok je u 2000. godini tečaj za 1 euro iznosio 0,61 funti. Sličan trend vidljiv je i u usporedbi s američkim dolarom. 2000. godine tečaj je iznosio 0,93 dolara za 1 euro dok je 2020. godine on 1,23 dolara za 1 euro. Dakle euro je danas, za razliku od početka tisućljeća, snažniji od američkog dolara. Nasuprot trendu jačanja prema funti i američkim dolarima vidljivo je slabljenje eura u odnosu na švicarski franak. Naime 2000. godine za 1 euro tečaj je bio 1,56 franaka dok je odnos u 2020. godini svega 1,08 franak za 1 euro.¹⁴

¹² http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-054902_QID_-55CC17B7_UID_-3F171EB0&layout=TIME,C,X,0;CURRENCY,L,Y,0;STATINFO,L,Z,0;UNIT,L,Z,1;INDICATORS,C,Z,2;&zSelection=DS-054902UNIT,NAC;DS-054902STATINFO,AVG;DS-054902INDICATORS,OBS_FLAG;&rankName1=UNIT_1_2_-1_2&rankName2=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName3=STATINFO_1_2_-1_2&rankName4=TIME_1_0_0_0&rankName5=CURRENCY_1_2_0_1&sortC=ASC_-1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23&lang=hr (22.7.2021.)

¹³ ibidem (22.7.2021.)

¹⁴ Ibidem (22.7.2021.)

4. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ U PERIODU OD 2000. DO 2020. GODINE

Najbolji način za analizirati razvoj gospodarstva pojedine države je promatranje kretanja osnovnih makroekonomskih pokazatelja u određenom vremenskom razdoblju. Takvim pristupom pojedini trendovi kretanja spomenutih pokazatelja postaju jasno vidljivi te olakšavaju praćenje i detaljnije proučavanje gospodarstva države.

Za potrebe ovoga rada proučavat će se osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2020. godine. Uz osnovne makroekonomske pokazatelje analizirat će se i nekoliko pokazatelja gospodarskih aktivnosti. S obzirom na značaj turizma za gospodarstvo Republike Hrvatske u ovom dijelu rada će poseban naglasak biti stavljen na broj noćenja turista, bilo stranih ili domaćih.

4.1. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD U REPUBLICI

Među osnovnim makroekonomskim pokazatelji posebno je značajan bruto društveni proizvod, poznatiji pod svojom kraticom BDP ili engleskoj inačici GDP. Kao što je u radu već ranije spomenuto bruto društveni proizvod je vrijednost svih roba i usluga proizvedenih unutar jedne države u određenom vremenskom razdoblju. Ta razdoblja su najčešće godine koje se potom razdjeljuju na manja razdoblja, kvartale.¹⁵

¹⁵ Black J i suradnici., A DictionAry of Economics, 4. izdanje, Oxford University Press, Oxford, 2012., GDP

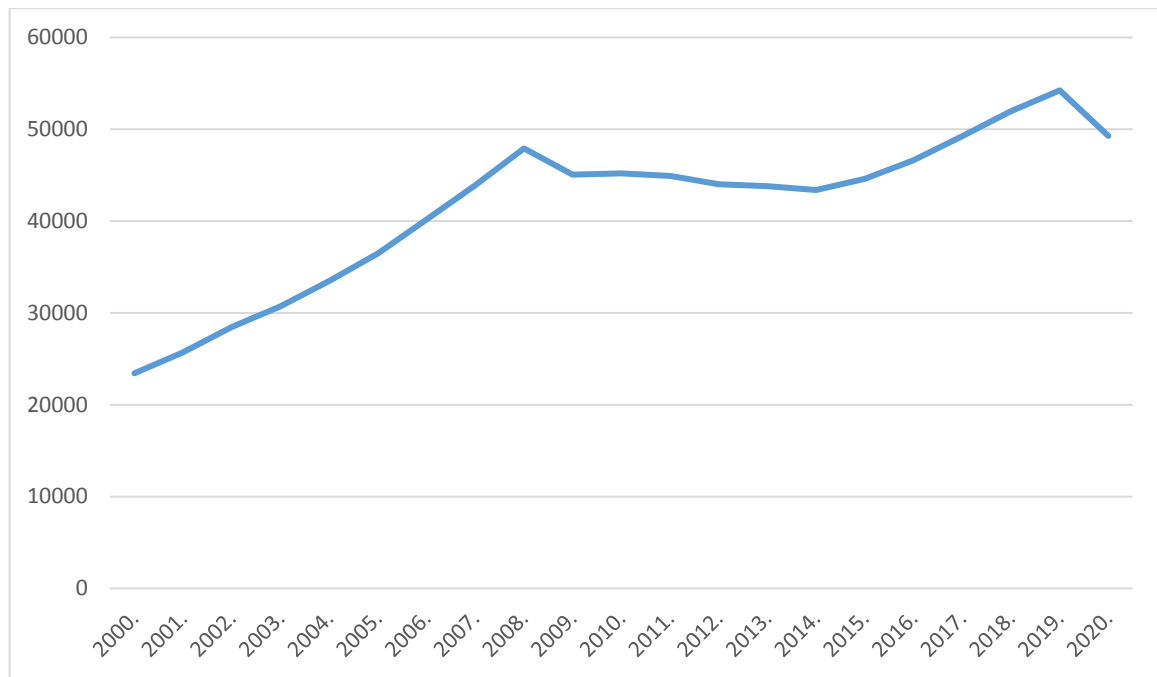
Tablica 3. BDP Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine izražen u milijunima eura

Godina	BDP
2000.	23 429,7
2001.	25 703,3
2002.	28 473,1
2003.	30 724,5
2004.	33 475,1
2005.	36 476,7
2006.	40 187,2
2007.	43 919,8
2008.	47 981,0
2009.	45 064,8
2010.	45 195,1
2011.	44 924,6
2012.	44 007,9
2013.	43 806,3
2014.	43 398,6
2015.	44 612,0
2016.	46 619,3
2017.	49 238,5
2018.	51 950,1
2019.	54 237,3
2020.	49 283,3

Izvor: izrada autora prema podacima s Eurostata

<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (22.7.2021.)

U tablici je prikazano kretanje bruto društvenog proizvoda Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine. Kao što je iz tablice vidljivo najniža vrijednost BDP-a ostvarena je upravo u prvoj promatranoj godini te ona u 2000. godini iznosi nešto manje od 23,5 milijarde eura. Najviša je pak vrijednost BDP-a u Republici Hrvatskoj ona ostvarena 2019. godine kada je iznosila preko 54 milijarde eura. Postoji jasan trend rasta BDP-a sve do 2008. godine kada dolazi do pada i nekoliko godina stagnacije. Nakon oporavka koji je započeo 2015. godine BDP je rastao sve do 2019. godine, a posljednje godine u promatranom razdoblju ponovo dolazi do značajnog pada.

Grafikon 1. BDP Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine izražen u milijunima eura

Izvor: izrada autora prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (22.7.2021.))

U svrhu lakšeg uočavanja trendova podatci o bruto društvenom proizvodu Republike Hrvatske u promatranom razdoblju prikazane su i na grafikonu. Iz grafikona je jasno vidljiv trend rasta koji traje od 2000. sve do 2008. godine nakon čega dolazi do značajnog pada. Taj je pad uzrokovan globalnom ekonomskom krizom koja je začeta u Sjedinjenim Američkim Državama. Krajem 2008. kriza se manifestirala i u Hrvatskoj, a njen utjecaj na godišnji BDP vidljiv je u 2009. kada bruto društveni proizvod pada za 5,8%. Nakon blagog porasta u 2010. nastavlja se trend pada sve do 2014. godine kada je BDP iznosio 43,4 milijarde eura što je najniža vrijednost još od 2006. godine. Iako taj iznos nije drastično niži u odnosu na do tada rekordnu 2008. godinu globalna ekonomska kriza zaustavila je trend snažnog rasta BDP-a Republike Hrvatske, a oporavak od utjecaja krize započinje tek 2015. godine što Hrvatsku svrstava među države koje su najdulje bile pogođene posljedicama krize. Počevši sa spomenutom 2015. bruto društveni proizvod RH raste te po prvi puta prelazi 50 milijardi eura godišnje. Rastao je sve do 2019. godine kada doseže 54,237 milijardi eura. Međutim uslijed Covid pandemije u 2020. godini na nekoliko mjeseci obustavljena je gotovo sva gospodarska aktivnost te je samim time BDP neminovno pao. On je u 2020. godini iznosio 48,283 milijarde eura.

Unatoč pandemiji koja je i dalje aktualna u 2021. godini gospodarska se aktivnost odvija u znatno većoj mjeri u odnosu na prošlu godinu te stoga HNB predviđa rast BDP-a Republike Hrvatske za 5,9%.¹⁶

4.2. BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD PO STANOVNIKU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Bruto društveni proizvod po stanovniku jedan je od glavnih makroekonomskih pokazatelja. Izračunava se uzimanjem ukupnog bruto društvenog proizvoda neke države koji se potom podijeli s brojem stanovnika.¹⁷ Ovaj parametar odličan je pokazatelj životnog standarda jer pokazuje kolikom količinom novca raspolaže fiktivni prosječni stanovnik neke države. U tablici će se pokazati kretanje BDP-a po stanovniku u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020.

Tablica 4. BDP po stanovniku Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine u Eurima

Godina	BDP po stanovniku
2000.	5 450
2001.	5 970
2002.	6 610
2003.	7 140
2004.	7 770
2005.	8 460
2006.	9 320
2007.	10 180
2008.	11 130
2009.	10 460
2010.	10 520
2011.	10 490
2012.	10 310
2013.	10 300
2014.	10 250
2015.	10 600
2016.	11 170
2017.	11 920
2018.	12 700
2019.	13 340
2020.	12 170

Izvor: izrada autora prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.))

¹⁶ <https://www.hnb.hr/-/savjet-hnb-a-u-2021-rast-bdp-a-od-5.9-posto> (30.7.2021.)

¹⁷ <https://leksikon.jutarnji.hr/p/bdp> (30.7.2021.)

Kao što se da iščitati iz tablice trend kretanja BDP-a po stanovniku gotovo je identičan trendu kretanja BDP-a. Takav odnos ne treba čuditi s obzirom na izravnu povezanost dva parametra odnosno činjenicu da se BDP po stanovniku izračunava dijeljenjem cjelokupnog iznosa BDP-a neke države s brojem njenih stanovnika. Iako je ovakvo kretanje parametra u usporedbi s BDP-om očekivano uslijed trenda iseljavanja kao i kontinuirano većeg mortaliteta u odnosu na natalitet pitanje kretanja BDP-a po stanovniku postaje manje jasno. Naime pad broja stanovnika u Republici Hrvatskoj započeo je 2012. te je, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u kontinuiranom padu sve do 2020.¹⁸. Usprkos tome ukupno smanjenje broja stanovnika nije dovoljno značajno da promijeni trendove kretanja BDP-a po stanovniku u odnosu na ukupni BDP.

Ranije je napomenuto da je BDP po stanovniku dobar pokazatelj životnog standarda jer pokazuje kolikom količinom novca raspolaže prosječan stanovnik promatrane države. Upravo je iz tog razloga ovaj parametar pogodan za uspoređivanje. Usporedbom BDP-a po stanovniku između država može se okvirno odrediti odnos životnih uvjeta među njima, a analizom ovog pokazatelja kroz duže vremensko razdoblje može se vidjeti i koliko brzo države napreduju jedna u odnosu na drugu.

Tablica 5. Kretanje BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske u odnosu na usporedive države izražena u Eurima

Godina	Hrvatska	Mađarska	Rumunjska	Slovenija	Srbija	Europska unija
2002.	6 610	7 060	2 250	12 520	2 420	19 870
2003.	7 140	7 450	2 370	13 150	2 660	20 330
2004.	7 770	8 290	2 820	13 860	2 810	21 180
2005.	8 460	9 010	3 720	14 560	2 990	22 000
2006.	9 320	9 140	4 590	15 680	3 500	23 200
2007.	10 180	10 170	6 110	17 370	4 280	24 550
2008.	11 130	10 780	7 140	18 760	4 860	25 250
2009.	10 460	9 420	6 150	17 760	4 440	24 040
2010.	10 520	9 960	6 200	17 750	4 330	24 890
2011.	10 490	10 230	6 540	18 050	4 900	25 640
2012.	10 310	10 080	6 620	17 630	4 680	25 750
2013.	10 300	10 310	7 190	17 700	5 080	26 020
2014.	10 250	10 750	7 570	18 250	4 970	26 580
2015.	10 600	11 450	8 080	18 830	5 040	27 490
2016.	11 170	11 830	8 630	19 590	5 210	28 190
2017.	11 920	12 960	9 580	20 820	5 590	29 310
2018.	12 700	13 910	10 500	22 130	6 140	30 270
2019.	13 340	14 950	11 510	23 170	6 620	31 250
2020.	12 170	13 940	11 290	22 010	6 710	29 800

Izvor: izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (3.8.2021.))

¹⁸ Podatci preuzeti s <https://www.dzs.hr/> (3.8.2021.)

U tablici 5. ovoga rada uspoređen je BDP po stanovniku Republike Hrvatske s nekolicinom relevantnih država. Kao usporedive zemlje izabrane su tri susjedne zemlje (Srbija, Slovenija i Mađarska) te Rumunjska koja je članica Europske unije slične razine ekonomskog razvoja. Valja napomenuti i kako je tablicom obuhvaćeno razdoblje od 2002. godine zbog nedostatka podataka za BDP po stanovniku za Rumunjsku između 2000. i 2002. godine.

Država čije kretanje BDP-a po stanovniku je najbližije Hrvatskoj, barem u promatranoj skupini, je Mađarska. Ono što u tablici nije sadržano, a zanimljivo je i značajno za ovaj rad, je činjenica da je 2000. godine Hrvatski BDP po stanovniku bio viši od Mađarskog (BDP po stanovniku za Hrvatsku je iznosio 5 450 eura, dok je Mađarski bio 5 020 eura)¹⁹. Međutim naglim porastom Mađarska je preskočila Hrvatsku te je njen BDP po stanovniku veći od 2002. pa sve do 2006. kada je primjetan velik porast BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske. Hrvatska je od te godine imala veći BDP po stanovniku sve do 2013. godine kada ju Mađarska ponovo preskače. U tome je svakako pomogao značajno brži oporavak Mađarske od globalne ekonomske krize čije su se posljedice u Hrvatskoj u obliku pada BDP-a po stanovniku osjećale sve do 2015. godine. Tek je tada promijenjen spomenuti trend. U Mađarskoj je trend okrenut već 2013. godine te su od tada do pandemijske 2020. svake godine bilježili rast BDP-a po stanovniku. U tom je razdoblju ostvarena osjetna razlika u vrijednosti parametra među zemljama pa je Hrvatska posljednje promatrane godine imala gotovo 2 000 eura manji BDP po stanovniku od svojih sjevernih susjeda.

Rumunjska je zemlja koja je na početku razdoblja obuhvaćenog tablicom imala najmanji BDP po stanovniku od svih promatranih država. Međutim snažnim rastom potpomognutim ulaskom u Europsku uniju te relativno brzim oporavkom od globalne ekonomske krize (pad BDP-a po stanovniku zabilježen je samo jedne godine, a isti je vraćen na razine prije krize 2013. godine. Usporedbe radi isto je Hrvatskoj uspjelo tek tri godine kasnije) danas je na Rumunjska prema ovom pokazatelju na razini Hrvatske. Štoviše, unatoč činjenici da Hrvatska ima viši BDP po glavi stanovnika od Rumunjske prema istraživanjima Eurostata Rumunjska je još 2018. godine preskočila Hrvatsku ako se BDP po stanovniku prilagodi prema paritetu kupovne moći.²⁰ To znači da je, kada se eliminiraju razlike u

¹⁹ <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (3.8.2021.)

²⁰ <https://arhivanalitika.hr/blog/eurostat-potvrdio-rumunjska-ispred-hrvatske-samo-bugarska-ostaje/> (4.8.2021.)

razinama cijena između dvije države, Rumunjski BDP po stanovniku 2018. godine bio viši od onoga Republike Hrvatske. Prema još uvijek nepotvrđenim podacima za 2019. i 2020. godinu isti trend se nastavlja. Štoviše razlika između BDP-a po stanovniku prilagođena prema paritetu kupovne moći svake je godine sve veća. Tako je 2018. godine Rumunjska prednost iznosila 483 eura, a prema još uvijek neslužbenim podacima razlike je bila 1 385 u 2019. odnosno 2 192 eura u 2020. godini.²¹

Ostale dvije promatrane države, Slovenija i Srbija, koje su razmatrane zbog geografske blizine Hrvatskoj u pogledu BDP-a po stanovniku nemaju mnogo zajedničkih točaka s Republikom Hrvatskom.

Slovenija je od samog početka promatranog razdoblja bila značajno razvijenija od Hrvatske te je kretanje njenog BDP-a po stanovniku kroz cijelo razdoblje okvirno pratilo ono Hrvatske. Iako je Slovenija nešto ranije izašla iz globalne ekonomske krize to nije značajno utjecalo na njen rast BDP-a po stanovniku u odnosu na Hrvatsku. Dapače, Hrvatska je neznatno smanjila razliku između BDP-a po stanovniku između dvije države. Tako je on 2002. godine iznosio nešto manje od 53% slovenskog BDP-a, a 2020. nešto više od 55%.

S druge se strane spektra nalazi Srbija. Ona je od samog početka imala znatno niži BDP po stanovniku od Hrvatske. Iako njen razvoj po pitanju rasta spomenutog pokazatelja nije bio kontinuirano u uzlaznoj putanji kao u ostalih država (uz iznimku razdoblja globalne ekonomske krize) konačna stopa razvoja čak je i veća od one Hrvatske. 2002. godine BDP po stanovniku Srbije iznosio je 36,3% onoga republike Hrvatske. U idućih nekoliko godina omjer se tu značajno nije mijenjao, a prvi značajniji porast zabilježen je prije globalne ekonomske krize. Tada je u razdoblju od dvije godine BDP po stanovniku Srbije sa 37,5% skočio na 43,6%. Razlika je dodatno smanjena i u vrijeme krize pa je tako 2015. godine BDP po stanovniku Srbije iznosio 47,5% onoga Republike Hrvatske. Daljnji kontinuirani rast BDP-a Srbije, uključujući u pandemijom zahvaćenoj 2020., znači da je on u posljednjoj godini dohvatio preko 55% BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske što predstavlja značajnu razliku u odnosu na početnu 2002. godinu.

Unatoč značajnom rastu u odnosu na Hrvatsku zanimljiva je i usporedba između Srbije i Rumunjske. Iako je Rumunjska u 2002. godini imala usporediv, čak i niži, BDP po stanovniku od Srbije zbog već spomenutog strelovitog rasta on danas iznosi 168% srpskog

²¹ <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (4.8.2021.)

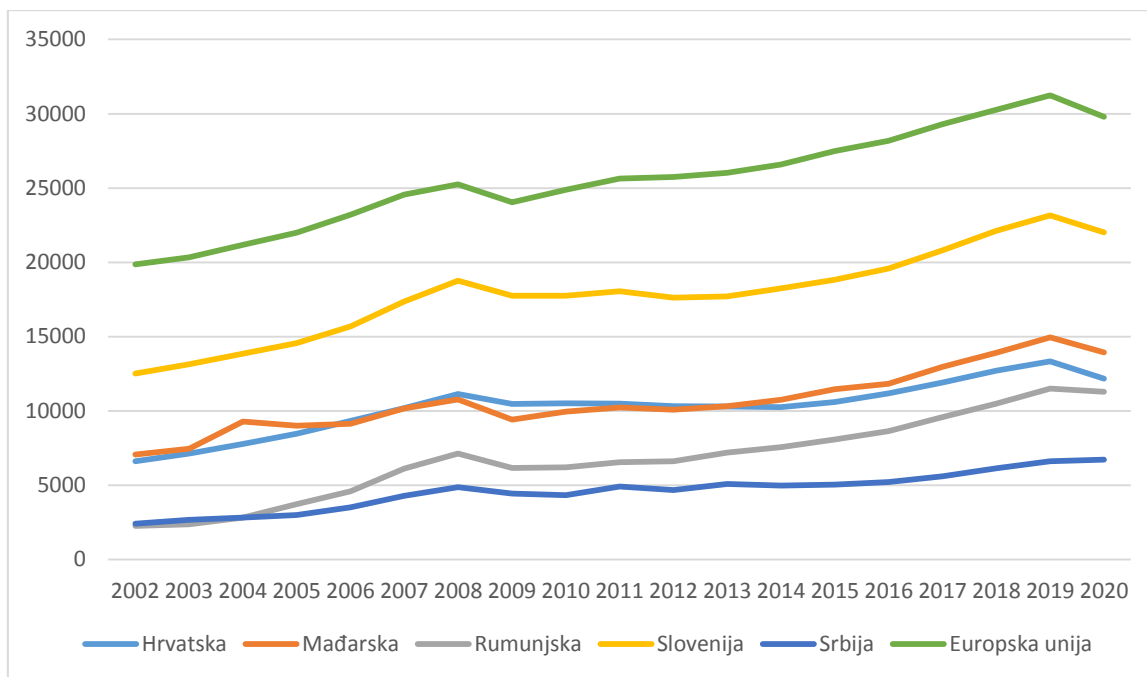
BDP-a. Ovaj podatak najbolje ilustrira kako se ispravnim ekonomskim politikama uvelike može utjecati na razvitak države.

Uspoređujući BDP po stanovniku navedenih država s prosjekom Europske unije sve zemlje među analiziranim ostaju značajno iznad prosjeka kroz cijelo promatrano razdoblje.

Jedina država koja prelazi 50% BDP-a po stanovniku Europske unije je Slovenija. Ona je konstantno oko 70% BDP-a po stanovniku Europske unije, a najviša dosegnuta vrijednost je 74,3% u pretkriznoj 2008. godini. Nakon krize brojke su se zadržale u približno istim intervalima uz mali pad. U 2020. godini BDP po stanovniku Slovenije iznosio je 73,9% onoga Europske unije.

Sve ostale države su u cijelom razdoblju ispod 50% prosjeka EU. Iako su promatrane države ostvarile stanoviti rast između 2002. i 2020. godine nitko se nije ozbiljnije približio europskom prosjeku. Najznačajniji skok ostvarila je Rumunjska čiji je BDP po stanovniku 2002. godine iznosio 11,3% onoga EU dok je on u posljednjoj promatranoj godini dosegao 37,9% prosjeka, porast od preko 25%. Mađarska i Srbija imale su manje značajan no i dalje osjetan porast. Tako je BDP po stanovniku Mađarske 2002. iznosio 35,5%, a 2020. 46,8% što je porast od 11,3%. Relativno sličan napredak u istom razdoblju ostvarila je i Srbija. Ona se BDP-u po stanovniku EU približila za 10,3% odnosno sa 12,5% došla je do 22,5% prosjeka EU.

BDP po stanovniku Republike Hrvatske ima usporediv trend kretanja u odnosu na prosjek Europske unije s onim Slovenije. Iako je Slovenija od samog početka značajno bliže europskom prosjeku ove su dvije države u gotovo istim godinama rasle u odnosu na EU. Tako se Hrvatska, koja je 2002. bila na 33,3% BDP-a po stanovniku EU, kontinuirano približavala Europskoj uniji te je 2008. došla na 44,1%. Međutim globalna ekonomska kriza značajnije je pogodila Hrvatsku od Europske unije pa se tako Hrvatska od 2009. do 2014. svake godine udaljavala od europskog prosjeka. Tako je u 2014. BDP po stanovniku Republike Hrvatske iznosio svega 38,5% BDP-a po stanovniku prosjeka EU. Nakon 2015. kreće promjena trenda te Hrvatska raste sve do 2019. kada je BDP po stanovniku dosegao 42,7% onoga EU. Nakon toga je, pod utjecajem Covid-a, vidljiv pad u 2020. te je BDP po stanovniku na 40,8% onoga u Europskoj uniji.

Grafikon 2. Kretanje BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske u odnosu na usporedive države izražena u eurima

Izvor: izrada autora prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (2.9.2021.))

U svrhu zornijeg prikaza podataka iz tablice 5. podatci su prikazani i u grafičkom obliku. Tako su ranije opisani trendovi kretanja BDP-a po stanovniku među odabranim državama jasno vidljive iz grafikona. Iz njega se mogu iščitati značajne razlike između visine BDP-a *per capita* Europske unije i uspoređivanih zemalja. Također se vidi i razlika između Slovenije i manje gospodarski razvijenih država. Hrvatska i Mađarska pak kroz promatrano razdoblje naizmjenice preskaču jedna drugu prema visini ovog pokazatelja dok im se sve više približava i Rumunjska. Srbija, unatoč gotovo istoj početnoj poziciji kakvu je imala Rumunjska, polučuje osjetno manje proizvoda i usluga od ostalih promatranih zemalja po glavi stanovnika.

4.3. DUG OPĆE DRŽAVE

Dug opće države definiran je ranije u radu kao akumulirana pozajmljena novčana sredstva neke države. Točnije, to je suma svih potraživanja koja prema javnom sektoru imaju njegovi vjerovnici u određenom trenutku.²² Države se zadužuju kako bi financirala deficit

²² <http://www.ijf.hr/istrazivanja/javni-dug.htm> (5.8.2021.)

koji nastaje u proračunu kada su njeni rashodi veći od prihoda. Javni se dug može sastojati od unutarnjeg i inozemnog duga opće države.

Tablica 6. Javni dug Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine u milijunima eura te kao postotak BDP-a

Godina	Javni dug Hrvatske	Javni dug u odnosu na BDP
2000.	8 441	35,7%
2001.	9 659,5	36,9%
2002.	10 392,1	36,8%
2003.	11 615,1	38,2%
2004.	13 200,9	40,3%
2005.	15 114,7	41,3%
2006.	15 523,3	38,8%
2007.	16 474,2	37,5%
2008.	18 542,6	39,3%
2009.	22 077,2	48,7%
2010.	25 765,8	57,7%
2011.	28 492,3	64,3%
2012.	30 717,4	70,1%
2013.	35 355,9	81,2%
2014.	36 704,6	84,8%
2015.	37 500,9	84,3%
2016.	37 536,2	80,8%
2017.	38 320,9	77,6%
2018.	36 620,8	74,3%
2019.	39 373,6	72,8%
2020.	43 655,8	88,7%

Izvor: izradio autor prema podatcima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (5.8.2021.))

U tablici je prikazan dug Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine. Izražen je u milijunima eura te kao postotak BDP-a kako bi se dobila točnija slika značaja duga.

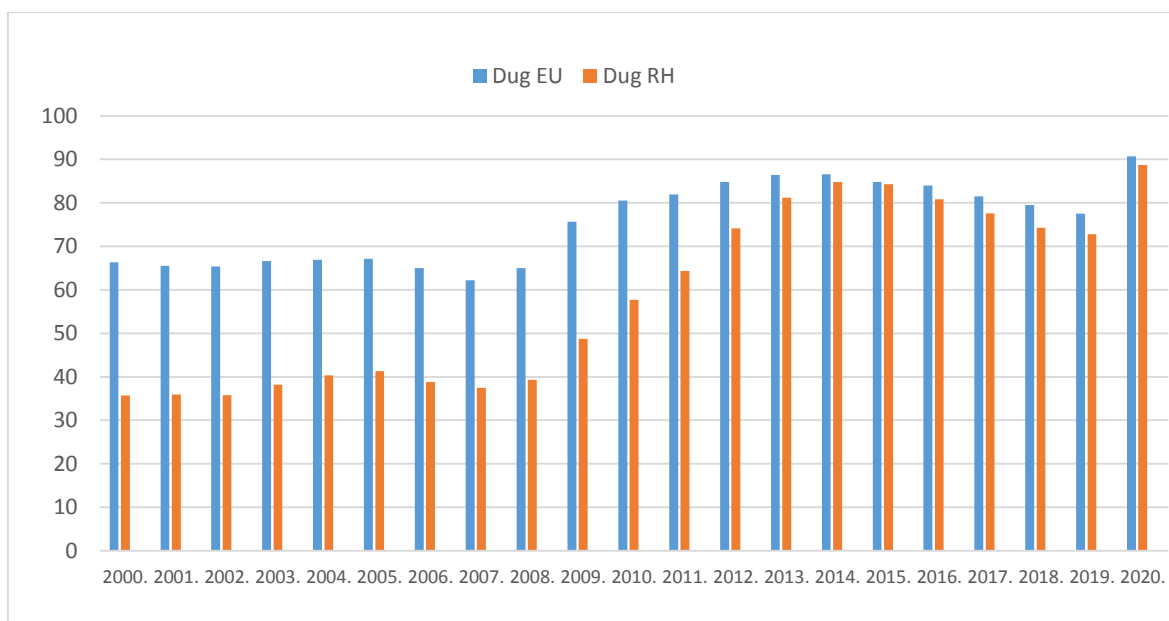
Kao što je iz tablice vidljivo dug opće države 2000. godine iznosio je gotovo 8 i pol milijardi eura te je do 2008. godine svake godine rastao. S obzirom na to da je, kao što pokazuje tablica 3., paralelno rastao i BDP javni dug izražen u postotku BDP-a fluktuirao je. Tako je u tom razdoblju najveći dug ostvaren 2008. godine dok je u odnosu na BDP najveći dug bio 2005. kada je iznosio 41,3% BDP-a.

2009. godine Hrvatsku zahvaća globalna ekonomska kriza te se država zadužuje kako bi u što većoj mjeri neutralizirala utjecaj krize na gospodarstvo. U razdoblju krize dug je svake godine strmoglavo rastao. On je s 18,542 milijarde eura, koliko je iznosio u posljednjoj godini prije krize, narastao na 37, 536 milijarde eura u 2015. godini, što je porast od gotovo

19 milijardi eura odnosno nešto manje od 120%. U istom razdoblju drastično se povećao i dug u odnosu na BDP Republike Hrvatske te je on narastao s 39,3 na dotad rekordnih 84,8% BDP-a, porast od čak 45,5%.

Iako nakon 2014. godine dug, s iznimkom 2018. godine, kada je smanjen za 1,7 milijardi eura, nastavlja rasti te se zbog oporavka gospodarstva smanjuje njegov postotak u odnosu na BDP. Tako je dug Republike Hrvatske od 2014. do 2019. godine narastao za 2,669 milijardi eura no njegov udio u BDP-u smanjio se s 84,8 na 72,8%.

Međutim pod utjecajem nove krize, ovoga puta one uzrokovane koronavirusom, Hrvatska se ponovo značajno zadužuje kako bi pokrila deficit nastao zaustavljanjem gospodarske aktivnosti odnosno isplatom potpora poslodavcima za očuvanje radnih mjesta te njen dug raste za 4,282 milijarde eura i iznosi 43,655 milijarde eura. Kako je zbog krize smanjen i BDP dug strelovito raste u odnosu na bruto društveni proizvod te nakon povećanja od 15,9% iznosi 88,7% BDP-a. To je ujedno i najveći dug u odnosu na BDP u povijesti Hrvatske.

Grafikon 3. Usporedba duga Republike Hrvatske i Europske unije u postotku BDP-a

Izvor: izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (5.8.2021.))

U grafikonu iznad prikazan je omjer javnog duga Republike Hrvatske u odnosu na Europsku uniju s obzirom na postotak BDP-a.

Iako u javnosti prevladava mišljenje kako je Hrvatska prezadužena zemlja uspoređujući ju s Europskom unijom može se vidjeti da kotira pozitivno. Dug Europske unije kroz cijelo je promatrano razdoblje veći od onoga Republike Hrvatske.

Unatoč tome zabrinjavajući je trend značajnog približavanja javnog duga onome Europske unije. 2008. godine, posljednje prije nego li je Hrvatska počela osjećati posljedice globalne ekonomske krize, dug opće države iznosio je 39,3% BDP-a što je za 25,7% manje od 65% koliko je iznosio javni dug zemalja Europske unije u odnosu na njihov BDP. Udio duga u BDP-u kroz cijelo krizno razdoblje približavao se onom Europske unije, a najbliže mu je došao 2015. godine kada je dug Republike Hrvatske bio za svega 0,5% BDP-a manji. On je tada iznosio 84,3% u usporedbi s 84,8% javnog duga EU. Ta se razlika u međuvremenu povećala te danas iznosi 2 postotna boda (dug Europske unije je 90,7% BDP-a, a onaj Republike Hrvatske 88,7%.)

Analizom podataka iz grafikona može se zaključiti kako je dug Republike Hrvatske u rangui s onim ostalih zemalja Europske unije. Štoviše, unatoč negativnom trendu približavanja razinama duga situacija u Hrvatskoj po ovom je pitanju i dalje povoljnija u odnosu na Europsku uniju. Dug sam po sebi nije nepremostiva prepreka za ekonomiju neke države već je gotovo neizbježan u današnjim uvjetima poslovanja. Ključan je način na koji se pozajmljeni novac koristi. Uz njegovo ispravno ulaganje i poticanje gospodarske aktivnosti te povećanje životnog standarda zaduživanje dugoročno može biti izuzetno isplativo.

4.4. ROBNA RAZMJENA S INOZEMSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE

Vanjska trgovina gospodarska je djelatnost koja obuhvaća razmjenu robe i usluga s drugim državama. Pojam se odnosi na sveukupnu razmjenu materijalnih i nematerijalnih dobara između zemalja. U užem smislu vanjska trgovina obuhvaća samo promet robe između gospodarskih subjekata iz različitih zemalja. Stoga u vanjskotrgovinskoj razmjeni sudjeluje isključivo ona roba koja prelazi državnu granicu. U širem smislu vanjska trgovina obuhvaća i razmjenu gospodarskih usluga, promet kapitala, promet ljudi i prijenos vijesti.²³

²³ Gašić M., Galić M., Suvremeno poduzetništvo u korelaciji s vanjskom trgovinom, Učenje za poduzetništvo, vol2., no1., 2021., str. 111-119, online: <https://hrcak.srce.hr/130181> (5.8.2021.)

Robna razmjena s inozemstvom sastoji se od uvoza i izvoza dobara i usluga iz stranih država. Obje komponente robne razmjene od izuzetnog su značaja za gospodarstvo pojedine zemlje. Važnost uvoza očitava se u funkciji podmirivanja potreba stanovništva i privrede države robom ili uslugama koje su deficitarne na domaćem tržištu. Uvoz se javlja kao nužnost kada je najisplativija opcija za ostvarivanje gospodarskih ciljeva ili kada potiče potrošnju.

Država jednim dijelom financira svoj uvoz upravo iz izvoza. Naime određena količina deviza kojima država raspolaže dobivena je izvozom širokog spektra roba i usluga. Upravo je financiranje uvoza jedno od najvažnijih uloga izvoza, poglavito za razvijene zemlje. Manje razvijene zemlje prisiljene su izvoziti kako bi ostvarile ciljeve vlastitog gospodarstva odnosno vlastite ciljeve poslovanja.²⁴

4.4.1. Uvoz Republike Hrvatske

Danas niti jedna država ne raspolaže svim potrebnim vrstama i količinama prirodnih resursa koje bi joj omogućile da ne trguje sa svijetom. Vanjska trgovina iznimno je važna za gospodarstvo svake zemlje, uključujući i Republiku Hrvatsku. Bez vanjske trgovine zemlja ne bi bila konkurentna na svjetskom tržištu te ne bi na raspolaganju imali adekvatnu količinu deviznih sredstava. Razmjenom roba i usluga s inozemstvom gospodarstvo jedne države uključuje se u svjetsko gospodarstvo uspostavljajući odnose s brojnim drugim državama, a samim time i tržištima.

²⁴ Ibidem (5.8.2021.)

Tablica 7. Uvoz Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura

Godina	Uvoz Hrvatske
2000.	9 335,5
2001.	10 968,6
2002.	13 019,7
2003.	14 244,0
2004.	15 235,2
2005.	16 605,6
2006.	18 674,4
2007.	20 341,8
2008.	22 384,7
2009.	17 249,8
2010.	17 080,5
2011.	18 182,3
2012.	18 085,3
2013.	18 554,9
2014.	18 955,3
2015.	20 595,0
2016.	21 676,4
2017.	24 259,9
2018.	26 518,9
2019.	28 317,6
2020.	24 007,1

Izvor: izradio autor prema podacima Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (12.8.2021.))

Iz tablice se jasno da iščitati uvoz Republike Hrvatske od 2000. pa do 2008. kontinuirano je rastao. Tako je Hrvatska sve veću količinu potrebnih sirovina i proizvoda za konzumiranje uvozila iz inozemstva. Nakon krize koja je započela 2009., pad uvoza decidirano se nastavio naredne dvije godine, a puzajući oporavak kulminirao je 2017. kada Hrvatska po prvi puta nadmašuje ukupni uvoz iz 2008. godine. Nakon rekordne 2019., pandemija koronavirusa uzrokovala je smanjen pristup devizama kao i novčanim sredstvima općenito što je za posljedicu imalo i smanjenu količinu uvoza.

4.4.2. Izvoz Republike Hrvatske

Za Republiku Hrvatsku, kao i sve ostale države svijeta, izvoz je izuzetno značajna komponenta nacionalnog gospodarstva. Značajan je jer njegovim povećanjem raste BDP države, može smanjiti deficit ili čak isti pretvoriti u suficit državnog proračuna, utječe na razine deviznih zaliha te na niza drugih faktora. Zbog brojnih ograničenja domaćeg tržišta jedino izvozno orijentirana ekonomija može jamčiti dugoročno održiv rast maloj zemlji kao

što je Hrvatska. Također je značajna činjenica da izvozno orijentirana poduzeća posluju stabilno te imaju tendenciju održivog razvoja koji je neophodan u današnjoj ekonomiji. U prilog tome ide i činjenica da samo 15-ak posto Hrvatskih poduzeća izvozi svoje proizvode i usluge međutim oni zapošljavaju preko 50% svih zaposlenih u hrvatskim poduzećima, a uz to ostvaruju dobit od 76%.²⁵

Tablica 8. Izvoz Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura

Godina	Izvoz Hrvatske
2000.	8 272,2
2001.	9 263,0
2002.	10 310,8
2003.	11 027,5
2004.	12 353,9
2005.	13 400,3
2006.	15 241,7
2007.	16 640,8
2008.	17 472,0
2009.	14 719,7
2010.	16 319,2
2011.	17 410,6
2012.	17 372,4
2013.	17 667,9
2014.	18 788,5
2015.	20 690,4
2016.	22 201,9
2017.	24 559,9
2018.	26 079,6
2019.	28 182,6
2020.	20 458,2

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (14.8.2021.))

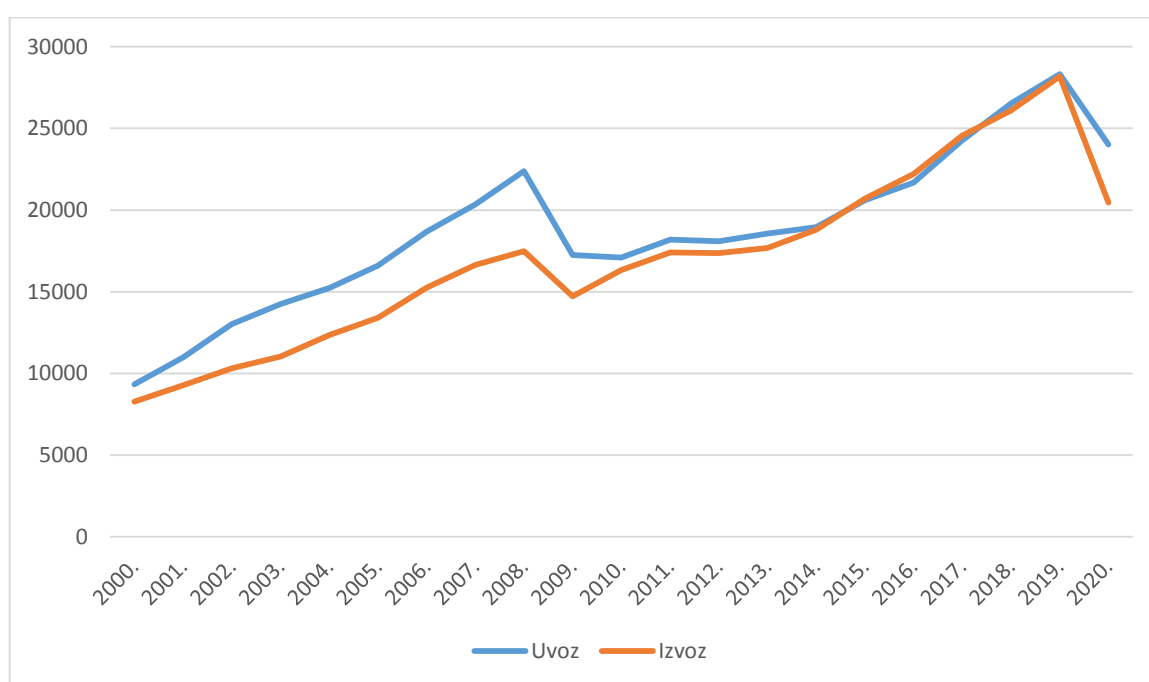
U razdoblju ekonomskog napretka države taj trend je pratio je i izvoz. Tako je on do 2008. godine bio u stalnom porastu. Kriza je utjecala i na izvoz te je on smanjen u 2009. godini. Međutim ponovo se povećava već 2010. godine, a u naredne tri godine vraćen je na razine iz pretkriznih godina. Od 2014. do 2019. godine izvoz značajno raste, točnije svake godine bilježi se rast od oko dvije milijarde eura. Nakon vrhunca koji je dosegnut 2019. godine u uvjetima otežanog izvoza uzrokovanih zabranom međunarodnog prometa koji je bio na snazi u djelu 2020. godine kako bi se spriječilo širenje koronavirusa izvoz Republike

²⁵ <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> (12.8.2021.)

Hrvatske značajno je pogođen. Tako je 2020. godine izvezena količina robe i usluga čija je vrijednost za čak 7 724,4 milijarde eura manja od one koja je izvezena godinu ranije.

4.4.3. Bilanca robne razmjene Republike Hrvatske

Bilanca robne razmjene neke države dobije se kada se usporede uvoz i izvoz države u određenom razdoblju, najčešće od godinu dana. Negativna bilanca smatra se ona u kojoj je izvoz veći od uvoza dok je bilanca pozitivna kada ukupna vrijednost izvezenih roba i usluga premašuje uvezeni dio.

Grafikon 4. Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom između 2000. i 2020. godine

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (14.8.2021.))

Kao što priloženi grafikon prikazuje kroz gotovo cijelo sadržano razdoblje uvoz Republike Hrvatske veći je od njegova izvoza. Najveći „minus“ u robnoj razmjeni s inozemstvom ostvaren je 2008. godine i on je iznosio 4,9127 milijardi eura. Potom u razdoblju globalne ekonomske krize dolazi do pada i uvoza i izvoza međutim početkom oporavka značajno se smanjuje i razlika u bilanci robne razmjene s inozemstvom. Kulminacija tog trenda vidljiva je 2015. godine kada je Hrvatska po prvi puta više izvozila nego uvozila. Takav se trend nastavlja i u naredne dvije godine kada je bilanca uvoza i izvoza

pokazivala suficit od 525,5 odnosno 300 milijuna eura. Međutim nakon 2017. ponovo se bilježi deficit u robnoj razmjeni koji je dodatno potenciran uslijed drastičnog pada izvezene robe u 2020. godini.

4.5. ZAPOSLENOST I PLAĆE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Visok udio zaposlenih i visoke plaće jedan su od osnovnih pokazatelja ekonomske razvijenosti države. Zemlja koja izravno ili neizravno omogućí svojim žiteljima da radi i priskrbljuje za život sebe i svoje obitelji ima višestruke koristi. Najočitiiji i najbanalniji primjer je potrošnja pojedinaca. Kada stanovnici raspolažu dovoljnom razmjerno velikom količinom novca te su im prihodi stalni isti će više i trošiti te samim time potpomagati državnu ekonomiju kojoj je u interesu da protok novca bude što veći i učestaliji. Uz povećanje potrošnje stabilni i relativno visoki prihodi imat će i druge pozitivne utjecaje za državu. Tako je, između ostalog, jedan od pozitivnih utjecaja i demografske prirode. Naime ukoliko mladi parovi nisu financijski opterećeni puno će se lakše odlučiti na zasnivanje obitelji odnosno na potomstvo što je izuzetno važan faktor za gotovo sve europske države koje velikim djelom bilježe značajan pad broja stanovnika. U kontekstu demografske slike države izuzetno je značajna i činjenica da se mladi koji su zadovoljni primanjima i u mogućnosti zaposliti se u vlastitoj domovini neće istu napuštati u potrazi za poslom. To potpomaže demografiju jer ne gubi trenutne žitelje, ali i jer su upravo mladi ti od kojih se očekuje da će zasnivanjem obitelji i imanjem djece dugoročno promijeniti negativan demografski trend.

4.5.1. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj

Zaposlenici su osobe sa zasnovanim radnim odnosom na određeno ili neodređeno vrijeme, neovisno o duljini radnog vremena i vlasništvu poslovnog subjekta. Među zaposlene se uključuju i pripravnici kao i osobe na porodiljnom dopustu, bolovanju i osobe koje su iz bilo kojeg razloga odsutne s posla, sve do prekida radnog odnosa. Zaposleni su i osobe koje rade u vlastitom trgovačkom društvu, obrtu ili poduzeću.²⁶

²⁶ http://www1.zagreb.hr/zgstat/documents/Ljetopis_2017/2017_06_Zaposlenost.pdf (15.8.2021.)

Važnost zaposlenosti za gospodarstvo i blagostanje neke države jasno je samo po sebi. Veći udio zaposlenih među radno sposobnim stanovništvom podrazumijeva veći broj ljudi sposobnih privređivati sami za sebe te tako smanjuje pritisak sa socijalne države. Naime nije potrebno uzdržavati ili potpomagati pojedince ili obitelji koje svojim radom zarađuju dovoljnu količinu novaca za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Međutim važnost zaposlenja za ekonomiju neke države ne staje tu. Kao što je opće poznato zaposleno stanovništvo uplaćuje novac u mirovinski fond države iz kojeg se potom isplaćuju mirovine za umirovljene građane. Ako je fond u deficitu zbog nedovoljne količine uplata razlika se nadoknađuje iz državnog proračuna što stvara dodatni pritisak na ekonomiju države. Upravo s ovim problemom se Republika Hrvatska susreće već dugi niz godina te je to još jedan razlog za stavljanje naglaska na broj zaposlenih.

Tablica 9. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020.

Godina	Broj zaposlenih u tisućama	Postotak zaposlenih
2000.	1 493	53,4%
2001.	1 443	51,9%
2002.	1 473	53,1%
2003.	1 487	53,5%
2004.	1 506	54,6%
2005.	1 512	55%
2006.	1 528	55,6%
2007.	1 694	59%
2008.	1 725	60%
2009.	1 708	59,4%
2010.	1 649	57,4%
2011.	1 584	55,2%
2012.	1 528	53,5%
2013.	1 494	52,5%
2014.	1 542	54,6%
2015.	1 559	56%
2016.	1 567	56,9%
2017.	1 603	58,9%
2018.	1 630	60,6%
2019.	1 650	62,1%
2020.	1 630	62%

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (15.8.2021.))

U tablici 9. prikazani su podaci o zaposlenosti u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine. Broj i udio zaposlenih određen je u ukupnoj populaciji između 15. i 64. godine, odnosno u ukupnom broju radno sposobnog stanovništva. Također treba napomenuti kako su podaci Eurostata između 2000. i 2006. godine procijenjeni.

Iz tablice je vidljivo da je broj i postotak zaposlenih kontinuirano je rastao od 2001. do 2008. godine kad je zaposleno 1 725 000 ljudi, najviši zabilježen broj u cjelokupnom promatranom razdoblju. U tom trenutku bilo je zaposleno 60% ukupnog radno sposobnog stanovništva. Nakon te godine svijet, pa tako i Hrvatsku, zahvaća globalna ekonomska kriza koja je za posljedicu imala i pad broj zaposlenih. Trend pada nastavlja se sve do 2013. godine kada je zaposleno 1 494 000 ljudi ili čak 231 000 manje nego rekordne 2008. Nakon spomenute godine broj zaposlenih rastao je svake godine do 2020. godine kada je dosegao 1 650 000 milijuna ljudi.

Iako je broj zaposlenika rastao indikativno je da uslijed ekonomskog rasta države nikada nismo dosegli broj zaposlenih iz 2008. godine. Za objašnjenje te pojave dovoljno je pogledati postotak zaposlenih u razdoblju nakon 2018. godine. Iako je ukupan broj zaposlenih te godine iznosio 1 630 000 odnosno 95 000 ljudi manje nego rekordne 2008. godine postotak zaposlenih bio je veći no posljednje pretkrizne godine. Ovaj podatak jasno nam govori kako se značajno smanjio broj radno sposobnog stanovništva u državi. S obzirom na dobnu strukturu promatrane skupine logično je zaključiti kako je uslijed ulaska Hrvatske u Europsku uniju dobar dio radno sposobnog stanovništva odlučio napustiti državu u potrazi za boljim uvjetima za rad u nekoj inozemnoj državi. Koliko je taj proces i dalje aktualan te koliko se brzo odvija najbolje se vidi iz činjenice da je u 2018. i 2020. godini broj zaposlenih bio identičan no 2020. godine postotak zaposlenih među radno sposobnim stanovništvom bio je za čak 1,4 postotna boda veći.

4.5.2. Plaće u Republici Hrvatskoj

Plaća se službeno definira kao iznos novca koji poslodavac periodično, najčešće mjesečno, isplaćuje zaposleniku sukladno Ugovoru o radu.²⁷

Osnovna podjela koju se ujedno najčešće susreće u javnom diskursu je ona na bruto i neto plaću. Iznos bruto plaće je veći od neto iznosa i on označava iznos na koji se obračunavaju porezi, prirezi i mirovinsko osiguranje. To je iznos koji je poslodavac dužan isplatiti od kojeg dio završava na računu zaposlenika, a dio se uplaćuje državi. Neto plaća je pak iznos koji zaposlenik prima na račun.²⁸ Primjera radi, ako zaposlenik bez djece koji živi

²⁷ <http://salary.askdefine.com/> (16.8.2021.)

²⁸ <https://www.moj-posao.net/Vijest/72189/Sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/58/> (16.8.2021.)

u Rijeci prima plaću od 7 104 kuna, koliko iznosi prosječna plaća u Republici Hrvatskoj za svibanj 2021., njegov poslodavac mora isplatiti 10 038,96 kuna.²⁹ Ovako visoki nameti predstavljaju problem i zaposlenicima i poslodavcima te su jedan su od osnovnih razloga zašto su plaće u Republici Hrvatskoj relativno niske.

Tablica 10. Prosječne neto plaće u kunama u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine

Godina	Prosječna plaća u Hrvatskoj
2000.	3 499
2001.	3 582
2002.	3 839
2003.	4 045
2004.	4 312
2005.	4 473
2006.	4 735
2007.	4 958
2008.	5 410
2009.	5 362
2010.	5 450
2011.	5 493
2012.	5 487
2013.	5 556
2014.	5 716
2015.	5 648
2016.	5 838
2017.	5 973
2018.	6 262
2019.	6 559
2020.	6 999

Izradio autor prema podacima HNB-a (<https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/odabrane-nefinancijske-statistike/indeksi-placa> (16.8.2021.))

Iz tablice 10. vidljivo je kretanje prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine. Prosječna plaća rasla je s početnih 3 499 kuna sve do 5 410 kuna u 2008. godini. Uslijed globalne financijske krize trend rasta staje te se nakon jednogodišnjeg pada prosječne plaće u nekoliko idućih godina može vidjeti kretanje oko iznosa od 5 500 kuna. Nakon nešto značajnijeg porasta 2014. godine ponovo dolazi do jednogodišnjeg pada popraćenog naglim rastom sve do 2020. godine kada prosječna neto plaća u Hrvatskoj iznosi 6 999 kuna.

²⁹

<https://www.moj-posao.net/Kalkulator-Placa/?salary=7+104&location=285&children=0&supporting=0&disabilityCoeff=0&type=n2g> (16.8.2021.)

4.6. STOPA INFLACIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Inflacija kao makroekonomski pojam izuzetno je značajan i poznat čak i onima koji s ekonomijom nemaju puno dodirnih točaka. Pojam je ranije definiran te označava opće povećanje cijena proizvoda i usluga. Inflacija je građanima značajna jer povećanjem cijena pada vrijednosti novca što se očitava činjenicom da se za istu količinu novčanog sredstva može kupiti manja količina robe ili usluge.³⁰ Stopa inflacije podrazumijeva promjene cijena od jedne godine do druge te je kao takva pogodna za promatranje u dužem vremenskom razdoblju. Inflaciju je ponekad nemoguće predvidjeti međutim odgovornom monetarnom politikom može se poticati nisku i stabilnu inflaciju. Takvo je kretanje stope inflacije ekonomski najopravdanije. Održavanje spomenute stabilnosti zadatak je središnje državne banke, u slučaju Hrvatske riječ je Hrvatskoj narodnoj banci.

Tablica 11. Stopa inflacije u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine

Godina	Stopa inflacije u Hrvatskoj
2000.	4,5
2001.	4,3
2002.	2,5
2003.	2,4
2004.	2,1
2005.	3,0
2006.	3,3
2007.	2,7
2008.	5,8
2009.	2,2
2010.	1,1
2011.	2,2
2012.	3,4
2013.	2,3
2014.	0,2
2015.	-0,3
2016.	-0,6
2017.	1,3
2018.	1,6
2019.	0,8
2020.	0,0

Izradio autor prema podacima s Eurostata

((<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (16.8.2021.))

Nakon početnog razdoblja relativno visoke stope inflacije 2002. godine ona se spušta na 2,5% te se, s iznimkom 2006. godine kada blago prelazi granicu od 3%, zadržava između 2 i 3% koliko je i poželjna stopa inflacije. Taj trend prekinut je 2008. godine kada je u

³⁰ <http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/inflacija.html> (16.8.2021.)

razdoblju globalne ekonomske krize uslijedila godina jače inflacije od 5,8%. Međutim stopa inflacije brzo je stavljena pod kontrolu te je u poslijekriznom razdoblju održavana na oko 2%, trend prema kojem Republika Hrvatska prati razvijene europske zemlje. Takva stopa zadržana je sve do 2014. kada pada na svega 0,2%. Sljedeće dvije godine bilježi se i negativna stopa inflacije prije povratka u pozitivne brojke u 2017. godini. Stopa inflacije zadržava se između 0,8 i 1,6% u narednom trogodišnjem razdoblju, a 2020. godine nije zabilježena inflacija.

Valja napomenuti da čak i u razdoblju nakon 2014. godine Hrvatska ne odstupa značajno od stopa inflacije najrazvijenijih europskih zemalja i prosjeka Europske unije s iznimkom 2015. i 2016. godine kada je europski prosjek kao i trend u većini razvijenih zemalja ipak bila pozitivna stopa inflacije, većim dijelom ispod 1%.

U posljednjih nekoliko mjeseci u javnom se prostoru ponovo aktualizirala priča o inflaciji. Povod tome snažan je rast stope inflacije unatrag nekoliko mjeseci. Još od travnja na prostoru cijele eurozone, pa tako i Republike Hrvatske, bilježi se stopa inflacije od preko 2%. U mjesecu srpnju ta je stopa za područje Europske unije iznosila 2,5% dok je u Hrvatskoj ona iznosila čak 2,7%, najviša brojka još od travnja 2018. godine. Prema prvim podacima Eurostata za kolovoz trend visokog rasta stope inflacije se nastavlja te na razini eurozone ona iznosi 3%.³¹

4.7. BRUTO MEĐUNARODNE PRIČUVE REPUBLIKE HRVATSKE

Međunarodne pričuve neke države, u ovom slučaju Republike Hrvatske, odnose se na svu imovinu koja je na raspolaganju monetarnoj vlasti kako bi ista mogla financirati neravnotežu u bilanci plaćanja te utjecati na tečaj djelovanjem na tržištu valuta. Međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske upravlja Hrvatska narodna banka.³²

³¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11563243/2-31082021-AP-EN.pdf/80c7e6d5-2700-b95d-6518-1f74e1458d4f?t=1630398005392> (2.9.2021.)

³² <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/meunarodne-pricuve-rh> (17.8.2021.)

Tablica 12. Bruto međunarodne pričuve Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražene u milijunima eura

Godina	Međunarodne pričuve Hrvatske
2000.	3 783,2
2001.	5 333,6
2002.	5 651,3
2003.	6 554,1
2004.	6 436,2
2005.	7 438,4
2006.	8 725,3
2007.	9 307,4
2008.	9 120,9
2009.	10 375,8
2010.	10 660,3
2011.	11 194,9
2012.	11 235,9
2013.	12 907,5
2014.	12 687,6
2015.	13 706,5
2016.	13 514,0
2017.	15 706,2
2018.	17 438,0
2019.	18 560,4
2020.	18 942,7

Izradio autor na temelju podataka HNB-a (<https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>)
(17.8.2021.)

Kao što se iz navedene tablice vidi bruto međunarodne pričuve u promatranom razdoblju gotovo svake godine su rasle. Kada gledamo ukupnu promjenu u razdoblju obuhvaćenom tablicom pričuve su porasle sa 3,78 milijardi kuna na čak 18,94 milijarde u 2020. godini. Tako su rezerve Republike Hrvatske narasle za čak 15 159,5 milijardi eura odnosno posljednje promatrane godine bile su čak pet puta veće nego 2000. godine unatoč intervencijama na međunarodnom tržištu u svrhu održavanja stabilnosti kune.³³

Hrvatska narodna banka vodi monetarnu politiku kojom se želi samoosigurati u slučaju značajnije krize uzrokovane naglim zaustavljanjem priljeva inozemnog kapitala ili bankarskom krizom te stoga iz godine u godinu značajno podiže međunarodne pričuve.³⁴

³³ <https://www.rba.hr/en/-/na-kraju-2020.-bruto-medunarodne-pricuve-premasile-razinu-s-kraja-2019>.
(17.8.2021.)

³⁴ Čeh A. M., Krznar I., Optimalne međunarodne pričuve: primjer Hrvatske, Financijska teorija i praksa, vol 32., no 4., 2008., str. 421-461, online: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=54110
(17.8.2021.)

4.8.. DEVIZNI TEČAJ KUNE

Devizni tečaj je, kao što je već pojašnjeno u radu, cijena jedinice strane valute izražena u domaćoj valuti. On pokazuje koliko jedinica domaće valute treba platiti za kupovinu jedinice neke strane valute.³⁵ Najvažniji faktor formiranja deviznog tečaja je ponuda i potražnja za određenom valutom na deviznom tržištu. Sama država, odnosno njezina središnja banka, može utjecati na kretanje vrijednosti pojedinih valuta odabranim deviznim režimima. Republika Hrvatska provodi politiku upravljanog fluktuirajućeg tečaja. Osnovna odrednice takve tečajne politike je da vrijednost kune nije izravno vezana uz neku drugu valutu. Međutim Hrvatska narodna banka kao središnja banka Republike Hrvatske povremenim intervencijama na deviznom tržištu održava stabilan tečaj kune prema euru.³⁶

Kada se u obzir uzme mogućnost utjecanja na kretanje kune u odnosu na euro i ovisnosti o tečaju eura prouzročenu velikim udjelom poslova koji Republika Hrvatska obavlja upravo s eurozonom upravo će odnos kune i eura biti prikazan u tablici u nastavku.

Tablica 13. Devizni tečaj eura u odnosu na kune između 2000. i 2020. godine

Godina	Tečaj eura
2000.	7.64316
2001.	7.48200
2002.	7.41300
2003.	7.56880
2004.	7.49670
2005.	7.40080
2006.	7.32470
2007.	7.33760
2008.	7.22390
2009.	7.34000
2010.	7.28910
2011.	7.43900
2012.	7.52170
2013.	7.57860
2014.	7.63440
2015.	7.61370
2016.	7.53330
2017.	7.46370
2018.	7.41820
2019.	7.41800
2020.	7.53840

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (17.8.2021.))

³⁵ Mečev D., ibidem, online: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=124186 (17.8.2021.)

³⁶ <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/monetarna-politika/tečajni-rezim> (18.8.2021.)

Iz tablice se može iščitati da je tečaj eura u odnosu na kunu kroz cijelo je promatrano razdoblje relativno stabilan. U početku promatranog razdoblja tečaj je s početnih, a ujedno i najvećih 7,64316 padao do najmanjih 7,22390 2008. godine. Nakon 2008. kuna počinje slabiti u odnosu na euro. Tako je euro krajem 2014. godine iznosio 7,63440 kuna, najviše još od početne 2000. godine. Potom slijedi novi blagi pad, a na kraju 2020. godine vrijednost jednog eura je 7,53840 kune.

Kroz cijelo razdoblje vidljive su promjene u tečaju kune u odnosu na euro no one nisu ekstremne. Na njihovo kretanje utječe HNB koja intervenira na deviznom tržištu kada uoči potrebu. Iako ne postoje određene gornje i donje granice kod kojih će se Hrvatska narodna banka uključiti na tržište ona će po potrebi na tržište plasirati određene količine kuna ili eura kako bi se spriječilo pretjerano kolebanje kunskog tečaja.

4.9. BROJ NOĆENJA TURISTA

Turizam je nedvojbeno najznačajnija gospodarska djelatnost u Republici Hrvatskoj. Zbog prirodnih bogatstava, razvedene obale, čistog mora, velikog broja sunčanih sati te povoljnog geografskog područja ne čudi da je upravo turizam grana na koju je stavljen najveći naglasak kada je gospodarstvo u pitanju. S obzirom na veliku ovisnost Hrvatske o turizmu najbolji indikatori gospodarske aktivnosti su upravo djelatnosti povezane s turizmom.

Najtočniji pokazatelj uspješnosti turističke sezone je broj noćenja. Turisti koji se odluče prenoćiti u državi u početku potpomažu gospodarstvu države plaćanjem smještaja, bilo privatnim iznajmljivačima ili hotelijerima odnosno različitim kampovima. Uz to provođenjem više dana na području neke države neizbježno je povećanje potrošnje, kako u svrhu zadovoljavanja osnovnih potreba tako i na kojekakve popratne sadržaje koje svaka turistički razvijena i ponudom bogata država mora nuditi.

Tablica 14. Ukupni broj noćenja turista u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine

Godina	Broj noćenja
2000.	38 405 930
2001.	43 404 000
2002.	44 692 456
2003.	46 635 139
2004.	47 797 287
2005.	51 420 948
2006.	51 567 681
2007.	54 416 481
2008.	55 465 451
2009.	54 793 094
2010.	56 217 454
2011.	60 109 631
2012.	62 183 925
2013.	64 418 292
2014.	66 124 991
2015.	71 339 000
2016.	77 824 114
2017.	86 094 847
2018.	89 567 653
2019.	91 178 083
2020.	40 794 455

Izradio autor prema podacima s Eurostata

(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (16.8.2021.)) i Državnog zavoda za statistiku (https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/04-03-02_01_2020.htm (16.8.2021.))

Kao što je iz tablice vidljivo broj noćenja turizma u početnom razdoblju strmoglavo raste. Tako je u prvih 9 godina, između 2000. i 2008. godine, broj noćenja povećan s 38 405 930 na 55 465 451. To je porast od čak 17 059 521 noćenja odnosno 44,42% u odnosu na prvu promatranu godinu. Nakon snažnog rasta 2009. godine globalna ekonomska kriza imala je utjecaj i na broj noćenja turista. Ipak utjecaj nije bio toliko značajan pa je već nakon jedne godine smanjenja broja noćenja ponovo zabilježen rast i to na dotada rekordne brojke. Kontinuiranim razvojem turističke ponude i marketinga Hrvatske kao bisera Mediterana turističke brojke, a s njima i broj noćenja, rastu iz godine u godinu. 2019. godine na području Republike Hrvatske zabilježeno je čak 91 178 083 noćenja što je apsolutni rekord po broju noćenja i porast od čak 237% u odnosu na 2000. godinu. Međutim uslijed pandemije kretanje cjelokupnog čovječanstva bilo je značajno ograničeno odredbama pojedinih država što se odrazilo i na turističku sezonu. Uz to velik broj ljudi odlučio je ne riskirati svoje zdravlje putovanjima te je rezultat takvih okolnosti samo 40 794 455 noćenja, najmanja brojka još od 2000. godine. Ipak prema podacima Vlade Republike Hrvatske turizam se, kao i nakon globalne ekonomske krize 2009., brzo oporavlja te je u 2021. godini sredinom kolovoza

zabilježen veći broj turista no u cijeloj 2020. godini. Iako se vrhunac iz 2019. godine prema svemu sudeći još uvijek neće ponoviti postoji mogućnost kako će se ostvariti 70-ak posto noćenja iz 2019. godine.³⁷

³⁷ <https://vlada.gov.hr/vijesti/plenkovic-turisticka-sezona-je-iznad-svih-ocekivanja-na-danasnji-dan-preslimo-ukupan-broj-turista-iz-prosle-godine/32728> (16.8.2021.)

5. ZAKLJUČAK

Razdoblje nakon 2000. godine u kontekstu gospodarskih trendova i ostalih makroekonomskih pojava poprilično je složeno i turbulentno razdoblje. Svijet je prolazio kroz više različitih perioda u kojima su ekonomija i gospodarske aktivnosti snažno rasle no svaki ciklusa ekonomskog prosperitet u stopu su pratile krizne godine prožete neizvjesnošću i problemima za cjelokupno svjetsko gospodarstvo. Vrijeme nakon 2000. godine se u kontekstu svjetskih, a samim time i Hrvatskih, makroekonomskih trendova može podijeliti u četiri faze.

Dolaskom novog tisućljeća cijeli svijet proživljava razdoblje snažnog ekonomskog rasta. Trend je to koji se pokazuje na velikom broju raznolikih makroekonomskih pokazatelja i označava kontinuirano poboljšanje životnih uvjeta i gospodarskog boljitka. Takav trend nije zaobišao niti Republiku Hrvatsku. U prvih nekoliko godina obuhvaćenih istraživanjem BDP svake godine raste, zaposlenih je sve više te su zaposlenici za svoj rad sve bolje plaćeni. Gotovo svi aspekti gospodarstva iz godine u godinu rastu te država značajno napreduje.

Razdoblje gospodarskog uzleta prekinuto je 2009. godine. Tada se na Europski kontinent prelijeva ekonomska kriza započeta u Sjedinjenim Američkim Državama koja je ubrzo dosegla globalne razmjere. Posljedice krize bile su značajne. Ekonomski rast u Hrvatskoj naglo je prekinut te se trend okrenuo. Uslijedio je niz teških kriznih godina pod snažnim utjecajem ekonomske krize. Oporavak od krize bio je bolan i dugotrajan, a posljedice krize Hrvatskoj osjećale su se sve do 2015. godine, čak nekoliko godina duže nego većina ostalih zemalja.

Počevši sa spomenutom 2015. godinom Hrvatska je nadišla krizu te je ponovo gospodarski i ekonomski rasla. Naredne godine po svim dostupnim parametrima bile su najuspješnije koje je Hrvatska ikada zabilježila. Sve je kulminiralo 2019. godine kada su BDP, BDP po stanovniku, izvoz, stopa zaposlenosti, plaće i brojni pokazatelji gospodarske aktivnosti na čelu s brojem noćenja turista dosegli rekordne visine.

Narednu 2020. godinu obilježila je borba protiv koronavirusa i obuzdavanje pandemije koja je buktala diljem svijeta. U takvim uvjetima gospodarska je aktivnost gotovo u potpunosti obustavljena što je osakatilo gospodarstvo ne samo Hrvatske nego i šire. Unatoč očiglednim negativnim posljedicama koje je na gospodarstvo ostavila pandemija i obustava

poslovanja u gotovo svim sektorima može se primijetiti rast pojedinih pokazatelja među kojima prednjači iznos prosječne plaće. U tom je kontekstu kriza uzrokovana koronavirusom imala nešto drugačije posljedice u odnosu na globalnu ekonomsku krizu iz 2008. godine koja je pogodila sve aspekte svjetske ekonomije. Usprkos negativnim ekonomskim posljedicama uzrokovanih pandemijom uslijed sve uspješnijeg suživota s virusom gospodarska aktivnost u velikoj je mjeri ponovo pokrenuta te se ne očekuju trajnije posljedice za svjetsku ekonomiju.

Iako je Republika Hrvatska kroz cijelo promatrano razdoblje u najvećoj mjeri pratila trendove ostalih Europskih zemalja gospodarski napredak između 2000. i 2020. godine usporedno s drugim zemljama djeluje problematično. Hrvatska prema gotovo svim makroekonomskim mjerilima napreduje sporije od ostalih usporedivih europskih država. Tako ne samo da se ne približavamo gospodarski razvijenijim državama već nas i zemlje slabije razvijene od nas rapidno sustižu, a ponegdje i prestižu. Kako bi se taj proces obustavio potrebno je brojnim zakonskim i društvenim reformama poticati gospodarsku aktivnost u cilju bržeg i značajnijeg napretka, kako gospodarskog tako i društvenog.

LITERATURA

Knjige:

1. Black J i suradnici., A Dictionary of Economics, 4. izdanje, Oxford University Press, Oxford, 2012

Članci

2. Čeh A. M., Krznar I., Optimalne međunarodne pričuve: primjer Hrvatske, Financijska teorija i praksa, vol 32., no 4., 2008., str. 421-461
3. Gašić M., Galić M., Suvremeno poduzetništvo u korelaciji s vanjskom trgovinom, Učenje za poduzetništvo, vol2., no1., 2021., str. 111-119
4. Mečev D., Izbor režima deviznog tečaja, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, vol. 3., no 1., 2012., str. 61-69
5. 3. Internetski izvori:
6. „Ask define, Define salary“, <http://salary.askdefine.com/> (16.8.2021.)
7. „Ekonomski rječnik, inflacija“, 2016.,
<http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/inflacija.html> (20.7.2021.)
8. „Employment and activity by sex and age - annual dana, from 15 to 64, Croatia“, 14.7.2021., <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (15.8.2021.)
9. „Euro/ECU exchanger rates-annual data, Swiss franc, Pound sterling, US dollar“, 11.5.2021.,
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-054902_QID_-55CC17B7_UID_-3F171EB0&layout=TIME,C,X,0;CURRENCY,L,Y,0;STATINFO,L,Z,0;UNIT,L,Z,1;INDICATORS,C,Z,2;&zSelection=DS-054902UNIT,NAC;DS-054902STATINFO,AVG;DS-054902INDICATORS,OBS_FLAG;&rankName1=UNIT_1_2_-1_2&rankName2=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName3=STATINFO_1_2_-1_2&rankName4=TIME_1_0_0_0&rankName5=CURRENCY_1_2_0_1&sortC=ASC_-1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23&lang=hr (22.7.2021.)

10. „Euro/ECU exchanger rates-annual data, Croatian kuna“, 11.5.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (17.8.2021.)
11. „Europsko gospodarstvo od početka tisućljeća, EU: jedan od glavnih igrača u svjetskoj trgovini“, 2019.,
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/european_economy_2019/trad/hr_hr/bloc-1b.html?lang=hr (20.7.2021.)
12. Ekonomski lab: „Eurostat potvrdio: Rumunjska ispred Hrvatske, samo Bugarska ostaje“, 20.6.2018., <https://arhivanalitika.hr/blog/eurostat-potvrdio-rumunjska-ispred-hrvatske-samo-bugarska-ostaje/> (4.8.2021.)
13. Šiško, P.: „Financijski leksikon za svakoga“, 2016.,
<https://leksikon.jutarnji.hr/p/bdp> (30.7.2021.)
14. „GDP and main components (output, expenditure and income); Exports of goods and services, Croatia“, 25.8.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (12.8.2021.)
15. „GDP and main components (output, expenditure and income); Imports of goods and services, Croatia“, 25.8.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (12.8.2021.)
16. „GDP and main components (output, expenditure and income); Gross domestic product at market prices, Croatia“, 25.8.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.)
17. „GDP and main components (output, expenditure and income); Gross domestic product at market prices, EU27“, 25.8.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.)
18. „GDP and main components (output, expenditure and income); External balance of goods and services, EU27“, 25.8.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.)
19. „Glavni makroekonomski indikatori“, 31.1.2015., 30.7.2021.,
<https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori> (19.7.2021.)
20. „Government deficit/surplus, debt and associated dana, Government consolidated gross debt, Croatia, 22.4.2021.,
<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (5.8.2021.)
21. „HICP - inflation rate, annual average rate of change, Croatia, 18.8.2021.,
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>
(16.8.2021.)

22. „Indeksi plaća“, 20.9.2017, 20.8.2021., <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/odabrane-nefinancijske-statistike/indeksi-placa> (16.8.2021.)
23. „Kalkulator za izračun plaće (Bruto u Neto i Neto u Bruto)“, <https://www.moj-posao.net/Kalkulator-Placa/?salary=7+104&location=285&children=0&supporting=0&disabilityCoeff=0&type=n2g> (16.8.2021.)
24. „Main GDP aggregates per capita, Gross domestic product at market prices, Croatia“, 25.8.2021., <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.)
25. „Main GDP aggregates per capita, Gross domestic product at market prices, Croatia, Hungary, Romania, Slovenia, Serbia, EU27“, 25.8.2021., <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (20.7.2021.)
26. „Međunarodne pričuve RH“, 9.9.2015., 28.8.2020., <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/meunarodne-pricuve-rh> (20.7.2021.)
27. McKeever V: „Nearly 25 million jobs could be lost globally due to the coronavirus, UN labor organization estimates“, 19.3.2020., <https://www.cnn.com/2020/03/19/nearly-25-million-jobs-could-be-lost-globally-due-to-the-coronavirus.html> (22.7.2021.)
28. „Na kraju 2020. bruto međunarodne pričuve premašile razinu s kraja 2019.“, 3.2.2021., <https://www.rba.hr/en/-/na-kraju-2020.-bruto-medunarodne-pricuve-premasile-razinu-s-kraja-2019>. (17.8.2021.)
29. „Nights spent at tourist accommodation establishments, Hotels; holiday and other short-stay accommodation; camping grounds, recreational vehicle parks and trailer park, Croatia, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (16.8.2021.)
30. „O hrvatskom izvozu, 2021., <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> (12.8.2021.)
31. „Plenković: Turistička sezona je iznad svih očekivanja, na današnji dan prešli smo ukupan broj turista iz prošle godine, 10.8.2021., <https://vlada.gov.hr/vijesti/plenkovic-turisticka-sezona-je-iznad-svih-ocekivanja-na-danasnji-dan-presli-smo-ukupan-broj-turista-iz-prosle-godine/32728> (16.8.2021.)
32. „Savjet HNB-a: U 2021. rast BDP-a od 5,9 posto“, 12.4.2021., <https://www.hnb.hr/-/savjet-hnb-a-u-2021-rast-bdp-a-od-5.9-posto> (30.7.2021.)

33. „Što je bruto, a što neto plaća?“ 6.10.2020., <https://www.moj-posao.net/Vijest/72189/Sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/58/> (16.8.2021.)
34. „Tečajni režim“, 31.1.2015., <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/monetarna-politika/tečajni-rezim> (18.8.2021.)
35. 4. Ostali izvori
36. „Flash estimate-Euro area inflation up to 3.0%“, Eurostat, 97/2021, 31.8.2021., <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11563243/2-31082021-AP-EN.pdf/80c7e6d5-2700-b95d-6518-1f74e1458d4f?t=1630398005392> (2.9.2021.)
37. Priopćenje o dolascima i noćenju turista u 2020., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Godina 57, 5.3.2021., Zagreb, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/04-03-02_01_2020.htm (16.8.2021.)
38. Statistički ljetopis Zagreba 2007., Republika Hrvatska, Grad Zagreb, Gradski zavod za prostorno uređenje (Odjel za statistiku), Godina 56, 2007., Zagreb, http://www1.zagreb.hr/zgstat/documents/Ljetopis_2017/2017_06_Zaposlenost.pdf (15.8.2021.)

POPIS TABLICA

Tablica 1. Bruto društveni proizvod Europske unije između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura	7
Tablica 2. Bilanca uvoza i izvoza dobara i usluga Europske unije u milijunima eura	8
Tablica 3. BDP Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine izražen u milijunima eura	12
Tablica 4. BDP po stanovniku Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine u eurima	14
Tablica 5. Kretanje BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske u odnosu na usporedive države izražena u eurima	15
Tablica 6. Javni dug Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine u milijunima eura te kao postotak BDP-a	20
Tablica 7. Uvoz Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura	24
Tablica 8. Izvoz Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražen u milijunima eura	25
Tablica 9. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020.	28
Tablica 10. Prosječne neto plaće u kunama u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine	30
Tablica 11. Stopa inflacije u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine	31
Tablica 12. Bruto međunarodne pričuve Republike Hrvatske između 2000. i 2020. godine izražene u milijunima eura	33
Tablica 13. Devizni tečaj eura u odnosu na kune između 2000. i 2020. godine	34
Tablica 14. Ukupni broj noćenja turista u Republici Hrvatskoj između 2000. i 2020. godine	36

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. BDP Republike Hrvatske od 2000. do 2020. godine izražen u milijunima eura ..	13
Grafikon 2. Kretanje BDP-a po stanovniku Republike Hrvatske u odnosu na usporedive države izražena u eurima	19
Grafikon 3. Usporedba duga Republike Hrvatske i Europske unije u postotku BDP-a	21
Grafikon 4. Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom između 2000. i 2020. godine	26